
Kronika.

Przegląd Historyczny 5/3, 422-423

1907

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych, tworzonej przez Muzeum Historii Polski w Warszawie w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został opracowany do udostępnienia w Internecie dzięki wsparciu Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego w ramach dofinansowania działalności upowszechniającej naukę.

KRONIKA.

Dnia 15 listopada 1907 r. w małej sali Towarzystwa Kredytowego miejskiego, odbyło się miesięczne zebranie Towarzystwa miłośników historii, na którym p. Józef Bieliński przedstawił referat p. t. Akademia Mohilańska jako ognisko kultury polskiej na Rusi.

Piotr Mohiła, aby powstrzymać dezercję błagocześniwych do unii, zamierzył sobie za pośrednictwem szkoły wychować młode pokolenie w zasadach prawosławia. Jako wzór posłużyły mu szkoły jezuickie, najpierw dlatego, że wówczas były najlepsze, a powtóre — że szermierze katolicyzmu a wrogowie dyzunii w tych szkołach pobierali wykształcenie — Mohiła zaś pragnął takich samych lub podobnych szermierzy, obrońców starogreckiej wiary, w swej szkole wychować. Plan nauk kolegium mohilańskiego jest identyczny z kodeksem szkolnym jezuickim. Aby owych szermierzy przygotować, należało ufundować wydział teologiczny, a zatem Akademię, a tego bez przywileju królewskiego osiągnąć nie można było — tymczasem król Władysław żądanego przywileju nie wydał i zamiary Mohiły zostały w zarodzie sparaliżowane; dopiero z umowy Hadziadziej w r. 1658 wypłynęła akademia, porównana co do praw i przywilejów z Krakowską akademią. Teologia zaczęła rozwijać się wówczas, gdy Kijów przeszedł do Rosyi. Car Piotr potwierdził wszystkie dotychczasowe prawa i przywileje akademii mohilańskiej z zastrzeżeniem, że profesorowie i uczniowie będą bez wyjątku prawosławnymi.

Akademia mohilańska przemianowaną została w r. 1798 na akademię duchowną i wówczas straciła ten wpływ jaki dotychczas wywierała, gdyż przestała być ogniskiem kultury polskiej na Rusi — W dyskusyi na ten temat zabierali głos pp.: Tadeusz Korzon i Alexander Jabłonowski.

Dn. 13 grudnia 1907 r. w małej sali Towarzystwa Kredytowego m. Warszawy odbyło się posiedzenie miesięczne Towarzystwa miłośników historii, na którym p. Edward Bogusławski wygłosił odczyt p. t. Utworzenie się społeczeństwa polskiego. Treść odczytu była zawarta w następujących punktach wytycznych:

Spółczeństwo polskie jako złożone z różnych żywiołów, tak pod względem plemiennym, czyli etnograficznym, jak i pod względem antropologicznym. Podbój i asymilacya, jako dwa główne czynniki w utwo-

rzeniu się społeczeństwa polskiego. Terytoryum, na jakim ono się utworzyło. Przedaryjska ludność, zamieszkująca to terytoryum. Przybycie na nie Wenetów, zwanych także w źródłach starożytnych Wenedami, później Słowianami, z krajów naddunajskich i nadadryatyckich. Przyniesienie przez nich w te strony zwyczaju palenia ciał i znajomość metalów. Wznoszenie grodzisk. Zmieszanie się Wenetów z przedaryjską ludnością. Zawojowanie ziemi Wenetów przez lud, zwany w starożytnych źródłach, zwłaszcza w greckich, Lugami. Celtycko-galijskie pochodzenie Lugów. Dowody, że starożytni Lugowie, to średniowieczni, na tej samej ziemi Lęchowie, albo Luchowie. Zmieszanie się Lugów ze starą wenecką ludnością i przyjęcie przez nich jej języka. Nowy podbój tej ziemi ze strony nieznanej nam bliżej swewskiej drużyny. Zjawienie się dla Wenetów nazwy Słowian. Swewskie pochodzenie dynastji Popielidów. Zawojowanie przez Polan z nad Warty kraju nad górną Wisłą i rozszerzenie się ich nazwy na ten kraj. Dzisiejsze Lachy a Polacy.

W dyskusji zabierali głos pp.: Tadeusz Korzon i Erazm Majewski.